

‘Fairfok’

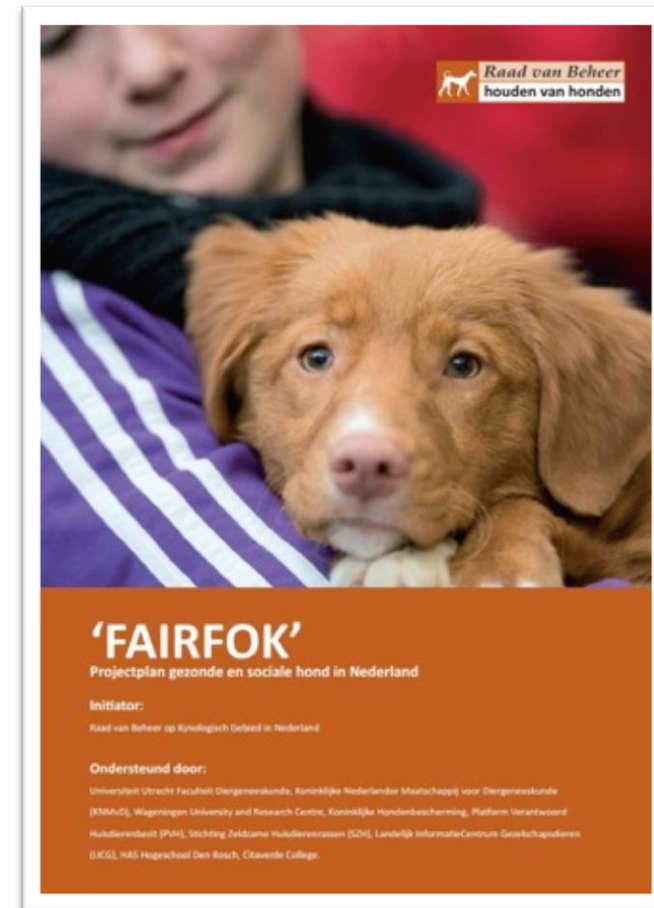
Hoe te komen tot een
gezonde en sociale hond
in Nederland

Fairfok: een uniek project

Aanleiding: maatschappelijke onrust rondom en media-aandacht voor de gezondheid en het welzijn van honden in Nederland:

- Ziektes
- Problemen door overdreven uiterlijke kenmerken
- Korte levensverwachting
- ‘Zielige hondjes’ uit het voormalig Oostblok
- Etc.

Fairfok: een uniek project

Doel: gezondheid en welzijn van alle honden in Nederland verbeteren door een gezamenlijke inspanning van alle relevante stakeholders

Uitgangspunt

Om de gezondheid en het welzijn van honden in Nederland te verbeteren is een gezamenlijke inspanning vereist van:

- Fokkers
- Rasverenigingen in geval van rashonden
- Branche (o.a. RvB, KNMvD, LICG, Dierenbescherming en Hondenbescherming)
- Onderwijs- en onderzoeksinstellingen
- Overheid
- Consument

Waarom neemt RvB de voortrekkersrol?

RvB heeft voortrekkersrol op zich genomen:

- Erkenning van het probleem bij rashonden:
  - Te veel focus op uiterlijk
  - Te smalle genetische basis door fokken met te weinig honden
- Verantwoordelijkheid nemen daar waar het gaat om de gezondheid en het welzijn van rashonden
- Expertise ter beschikking stellen als het gaat om registratie van honden, protocolleren van gezondheidsonderzoeken en verwerken en administreren van gezondheidsonderzoeken
- Slecht imago van fokkers: 60% van de Nederlanders denkt dat het fokkers alleen om het geld gaat $\longleftrightarrow$ 96% van de fokkers fokt hobbymatig

Wat is Fairfok?

Om de gezondheid, het welzijn en sociaal gedrag van honden te bevorderen, is een pallet aan maatregelen nodig.

Welke maatregelen ingezet moeten worden, is afhankelijk van het ras. Dit betekent maatwerk voor ieder ras!

Wat is Fairfok?

Fairfok omvat een groot aantal maatregelen op het gebied van:

- Wetenschappelijk onderzoek
- Uiterlijk en gedrag
- Kennisniveau, houding en gedrag van alle betrokkenen
- Fokbeleid (focus)

Een nadere blik op de maatregelen

Wetenschappelijk onderzoek

- Incidentieonderzoek en ontwikkelen van diagnostische tests (DGK – UU):
  - Nulmeting: waar staat het ras nu?
  - Inzicht in welke problemen voor een ras relevant zijn
  - Focus op de top 2-3 ziekten binnen een ras qua fokbeleid
  - Zie presentatie Jan Rothuizen over Petscan

Een nadere blik op de maatregelen

Uiterlijk en gedrag

- Gedragstest bij potentiële fokdieren om te voorkomen dat ongewenst angstig en/of agressief gedrag zich verspreidt binnen de populatie
- Gedrag, gezondheid en welzijn zijn leidend op shows
  - Rasspecifieke instructies
  - Tenminste 50% van de keurmeesters is Nederlands
  - Geen kwalificatie 'uitmuntend' voor honden die gezondheids- en welzijnsproblemen ondervinden door rasspecifieke uiterlijke kenmerken
  - Aankeuring BoB bij aandachtsrassen door een onafhankelijke dierenarts
  - Gedragscode ten behoeve van keurmeesters

Een nadere blik op de maatregelen

Kennisniveau, houding en gedrag van alle betrokkenen

- Stelselmatige en objectieve publieksvoorlichting, o.a. d.m.v. campagnes
- Voorlichting aan fokkers, o.a. d.m.v. symposia en kennistour
- Socialisatie van pups bij fokkers
- Transitietraject: ervaren, laten zien en samen doorlopen met fokkers en rasverenigingen ipv uitsluitend zenden van informatie

Een nadere blik op de maatregelen

Fokbeleid

- Basis ligt vast in Basisreglement Welzijn & Gezondheid: gericht op gezondheid en welzijn van de teef en inteeltbeperkende maatregelen → handhaving door Tuchtcollege
- Verplichte DNA-afname; opslag van DNA in een DNA-databank
  - Afstammingscontrole van pup
  - Inzicht in verspreiding ziekte binnen populatie
  - Bepalen welke genetische defecten een ziekte veroorzaken
  - Ontwikkelen van DNA-testen
  - Onderzoeken van de populatie m.b.v. DNA op het voorkomen van een aandoening
  - Met DNA-testen minder dieren uitsluiten voor de fokkerij

Een nadere blik op de maatregelen

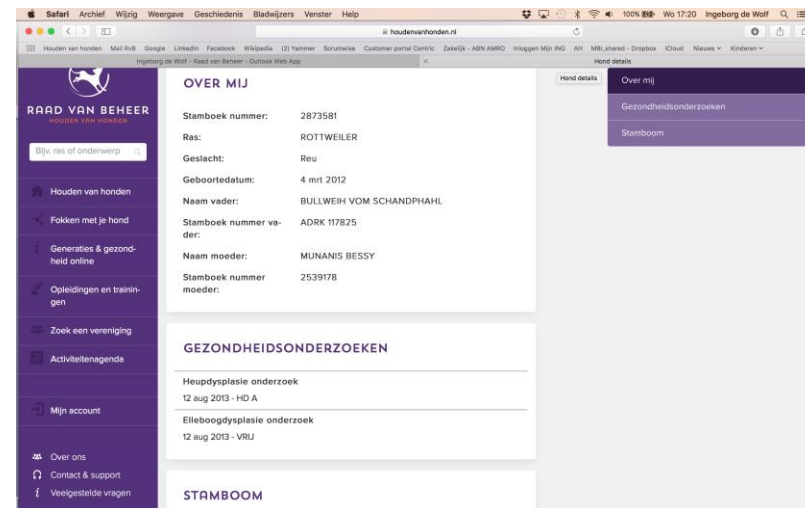
- Verenigingsfokreglement: legt vast op welke wijze er met honden van het desbetreffende ras binnen de rasvereniging gefokt moet worden
  - Verenigingsfokreglementen mogen niet soepeler zijn dan het beleid van de Raad van Beheer, maar wel strenger
  - Geldt alleen voor fokkers binnen de rasvereniging
  - Voorloper normenmatrix

Een nadere blik op de maatregelen

- Normenmatrix
  - Geprotocolleerde en door RvB geadministreerde gezondheidsonderzoeken:
    - Oogonderzoek
    - Cochleaire doofheid
    - Koperstapeling
    - Heupdysplasie
    - Elleboogdysplasie
    - Patella luxatie
  - Uitbreiding met meer gezondheidsonderzoeken in de toekomst (o.a. DNA)
  - Per ras te bepalen
  - Geldt voor iedereen die een hond met stamboom wil fokken

Een nadere blik op de maatregelen

- Instellen van een gezondheidscommissie
  - Voor inbrengen discussiepunten en vraagstukken voortvloeiend uit invulling van de normenmatrix
  - Deskundig advies bij andere gezondheids- en welzijnsvraagstukken
- Gezondheidsonderzoeken Online
  - Openheid en transparantie als kernwaarden
  - Uitslagen van alle geprotocolleerde en door de RvB geadministreerde gezondheidsonderzoeken op de website gepubliceerd
  - Zoeken op NHSB-nummer, chipnummer of naam van de hond
  - Ook van ouderdieren

The screenshot shows a web browser displaying the Raad van Beheer website. The main content area is titled 'OVER MIJ' and lists the following details for a dog:

Stamboek nummer:	2873581
Ras:	ROTTWEILER
Geslacht:	Reu
Geboortedatum:	4 mrt 2012
Naam vader:	BULLWEIH VOM SCHANTPHAHL
Stamboek nummer vader:	ADRK 117825
Naam moeder:	MUNANIS BESSY
Stamboek nummer moeder:	2539178

Below this, there is a section titled 'GEZONDHEIDSONDERZOEKEN' with two entries:

- Heupdysplasie onderzoek: 12 aug 2013 - HD A
- Elleboogdysplasie onderzoek: 12 aug 2013 - VRJ

At the bottom, there is a section for 'STAMBOOM'.

Een nadere blik op de maatregelen

- Verbreding van de genenpool voor meer genetische variatie en een zo laag mogelijke inteelt (1)
  - Softwaremodules voor het bepalen van inteelt en verwantschap bij een ras:
    - Monitoringsmodule
    - Sturingsmodule
    - Paringsmodule
    - Bijbehorend handboek
    - Zie presentatie Kor Oldenbroek

Een nadere blik op de maatregelen

- Verbreding van de genenpool voor meer genetische variatie en een zo laag mogelijke inteelt (2)
  - Openstellen van de stamboeken d.m.v. outcrosses, variëteitskruisingen of inzet van look-alikes:
    - Saarlooswolfhond: met Zwitserse Witte Herder
    - Wetterhoun: met Labrador en Poedel
    - Tussen Petit Brabançon, de Griffon Belge en de Griffon Bruxellois
    - Zwitserse Witte Herder: PvA ingediend door 3 rasverenigingen
    - Chihuahua: korthaar met langhaar
    - Naakthonden: variëteitskruisingen i.v.m. grootte
    - PvA nodig voor gecontroleerde sturing maar ook eisen aan inzet van nakomelingen voor de fokkerij
    - LET OP: rastypische kenmerken zullen veranderen

Een nadere blik op de maatregelen

- Verbreding van de genenpool voor meer genetische variatie en een zo laag mogelijke inteelt (3)
  - Fokken met niet-erkende kleuren/haarvariëteiten, mits niet geassocieerd met gezondheidsproblemen
- Convenanten met rasverenigingen
  - Regels uit het convenant gelden voor alle fokkers die via de RvB fokken, ongeacht lidmaatschap van een rasvereniging
    - Engelse Bulldog: conditietest, screening op patella luxatie, max. 2 keizersneden/teef, controle bij natuurlijke bevalling
    - Cavalier King Charles Spaniel
    - American Staffordshire Bullterrier: test op cerebellaire ataxie (dodelijk)
  - Niet voldaan aan de regels, dan geen stambomen

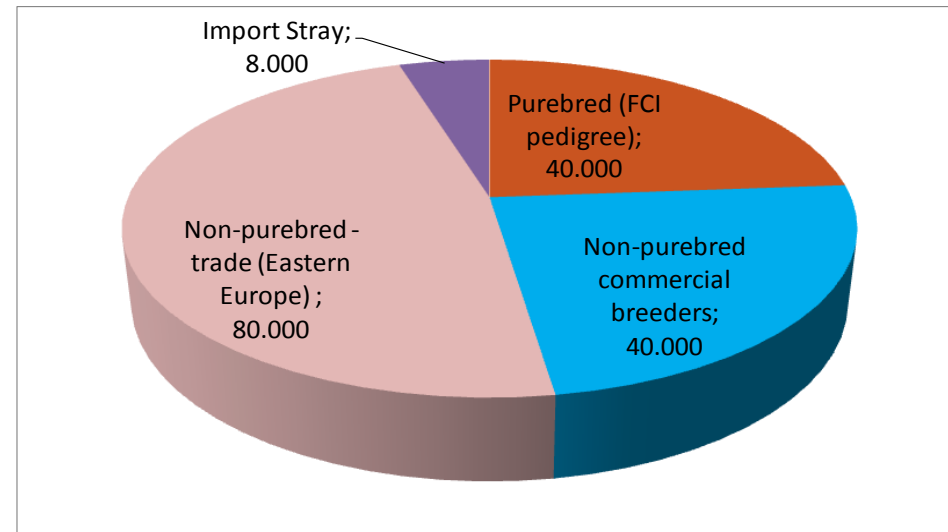
Een nadere blik op de maatregelen

- Keurmeestersinstructie
  - Belangrijk: veel vraag naar kampioen om in te zetten voor fokkerij
  - Gericht op het voorkomen van het belonen van overdreven uiterlijke raskenmerken —→ fit for function
  - Instructie via verplichte nascholingsbijeenkomsten, instructies voorafgaand aan een show of rasspecifieke instructies

Wat speelt nog meer in de Fairfok-discussie?

Ook belangrijk in de Fairfok-discussie:

- Look-alikes
- (Internationale) hondenhandel
  - Internationale hondenhandel
  - Hondenhandelaren in Nederland
  - Internethandel

Look-alikes

- Rashonden zonder stamboom
- Overgrote deel van de onderzochte honden door het Expertisecentrum zijn look-alikes en bepalen het gezondheidsbeeld
  - Chihuahua's met stamboom: 6% → 94% niet
  - Franse Bulldoggen met stamboom: 12% → 88% niet
  - Labrador Retrievers met stamboom: 20% → 80% niet
- Voor look-alikes geldt alleen het wettelijk kader; de gezondheidslat ligt dus beduidend lager voor deze honden

Look-alikes

- Regulering en handhaving van gezondheidsmaatregelen is bij deze groep honden lastig
  - Geen centrale (afstammings)registratie
  - Testen van ouderdieren is niet gangbaar
  - ➔ Implementeren van systeem ter verbetering van een systeem om gezondheid te verbeteren is moeilijk, maar gegeven het marktaandeel van look-alikes zou de aandacht hier naar uit moeten gaan
  - ➔ RvB heeft kennis van en ervaring met afstammingsregistratie en administreren van gezondheidsonderzoeken!

Hondenhandel

Internationale hondenhandel (1)

- Geïmporteerde honden zonder stamboom, afkomstig van de (internationale) hondenhandel in pups
- Jaarlijks zo'n 75.000 dieren
- Onduidelijke herkomst van de pups en daarmee ingewikkelde handhaving
- Valt uiteen in illegale hondenhandel en malafide hondenhandel

Hondenhandel

Internationale hondenhandel (2)

- Fokkerij voornamelijk in Oost-Europese landen (Tsjechië, Hongarije, Polen, Roemenië en Slowakije)
- Handel wordt grootschaliger en professioneler
- Gestuurd op lage kosten; sterk financieel gedreven
- Transporten van minimaal 20-25 dieren
- Er zijn 3 grote handelaren actief in Italië, Duitsland en Nederland
- Nederland speelde in ieder geval tot en met 2014 een belangrijke rol als doorvoerland
- Grote kans op infectieziekten door stress en samenbrengen van grote aantallen pups; ook gevaar voor volksgezondheid (rabiës, huidschimmels en endoparasieten)

Hondenhandel

Internationale hondenhandel (3)

- Vaak negatief in het nieuws: regelmatig meldingen van kopers van pups die enkele dagen na de aankoop ziek worden of dood gaan

Hondenhandel

Internationale honden uit het Middellandse Zeegebied

- Binnenhalen van straathonden uit “probleemgebieden”
- Ca. 7.000 honden per jaar naar Nederland
- Geen commercieel oogpunt
- Geen pups; de honden worden vaak ter plaatse gecastreerd
- Welzijn voor die honden kan verbeteren door ze te importeren naar noord-west Europese landen

Let op: Goede (dierenartsen)begeleiding is nodig

Hondenhandel

Internationale rashondenfokkerij

- Binnenhalen van buitenlandse honden voor genetische variatie
- Geen commercieel oogpunt
- Vaak 1 hond per keer
- Wordt bemoeilijkt door vaccinatierregels MAAR
- Socialisatie moet jong starten – sociaal gedrag van de hond komt bij een te late socialisatie in gevaar

Sterkte Fairfok

- Focus op àlle honden in Nederland: rashonden, look-alikes, kruisingen
- Kijkt over de grenzen heen: in Nederland geboren honden maar ook importhonden uit Oost-Europa
- (vrijwel) Alle relevante partijen uit de sector hebben zich gecommitteerd
- Groot enthousiasme onder de betrokken partijen
- Onafhankelijke projectsecretaris als aanjager

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

Loesje

Zwakte Fairfok

- Kopers bepalen de vraag; invloed sector is beperkt
- Fokkers bepalen hoe ze fokken; invloed sector is beperkt
- Grip op niet-aangesloten fokkers
- Houden van honden is emotie $\longleftrightarrow$ wetenschappelijke benadering:
  - Fokwaardeschatting
  - Selectie
  - Populatiebelang vs individueel belang
- Geen stok achter de deur voor partijen die zich niet langer committeren
- Iedereen heeft zijn eigen agenda; iedereen vist in dezelfde subsidievijver
- Resultaat van inspanningen na verloop van tijd pas zichtbaar

Uitdaging Fairfok

Uitdaging:

- Hoe grip te krijgen op importhonden?
  - Hoe grip te krijgen op honden die niet geregistreerd worden bij de overheidsdatabank?
-
- ➔ Onderscheid in verschillende stromen van internationale hondenhandel is nodig: verschillende stromen moeten verschillend aangepakt worden. Hoe?
  - ➔ Vooral handel vanuit een economisch perspectief is niet wenselijk: welzijn en gezondheid worden geschaad. Hoe dit aan te pakken?

Impact van recente ontwikkelingen

Grip op gezondheid en welzijn van rashonden MAAR verslechtering van overall gezondheid en welzijn van honden ligt op de loer

- Lat voor (fokkers van) rashonden ligt hoger door BWG, VFRs, convenanten, normenmatrix etc. —> dit voelt voor fokkers niet eerlijk en stoppen daarom
- Meer regels voor fokkers van rashonden —> fokkers geven aan dat de lol er af gaat door al deze regels en stoppen of fokken buiten de RvB om

Impact van recente ontwikkelingen

- Vakbekwaamheidseis bij > 20 pups per jaar → fokkers stoppen of fokken minder om niet aan deze eis te voldoen
- 15 Weken regeling → fokkers geven aan problemen te ervaren (export/vraag, import) en stoppen
- Inspanningsverplichting om gezonde honden te fokken wordt geïnterpreteerd als verplichting om gezonde honden te fokken → fokkers van rashonden realiseren zich dat ze meer in zicht zijn dan fokkers van niet-rashonden en blijven liever in de luwte, dus stoppen met fokken of fokken buiten de RvB om

Impact van recente ontwikkelingen

- Stichting Dier & Recht sleept fokkers van rashonden voor de rechter → fokkers van rashonden realiseren zich dat ze meer in zicht zijn dan fokkers van niet-rashonden en blijven liever in de luwte, dus stoppen met fokken of fokken buiten de RvB om
- Negatieve publiciteit in de media → fokkers zijn de negatieve teneur zat en ‘haken af’; de lol is er van af

Impact van recente ontwikkelingen

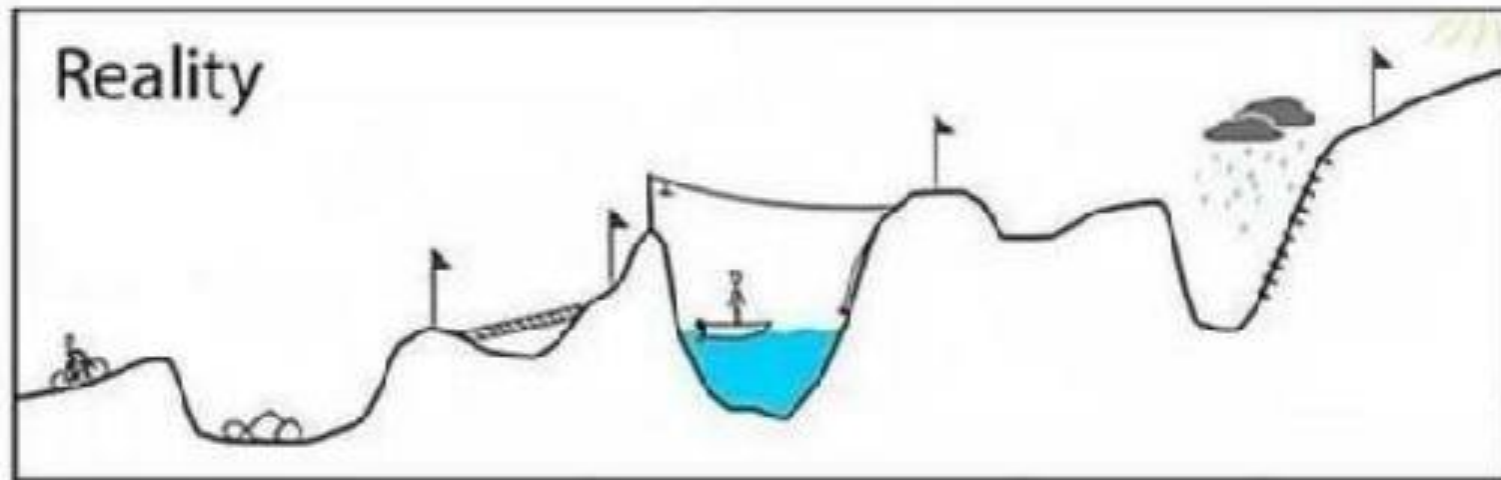
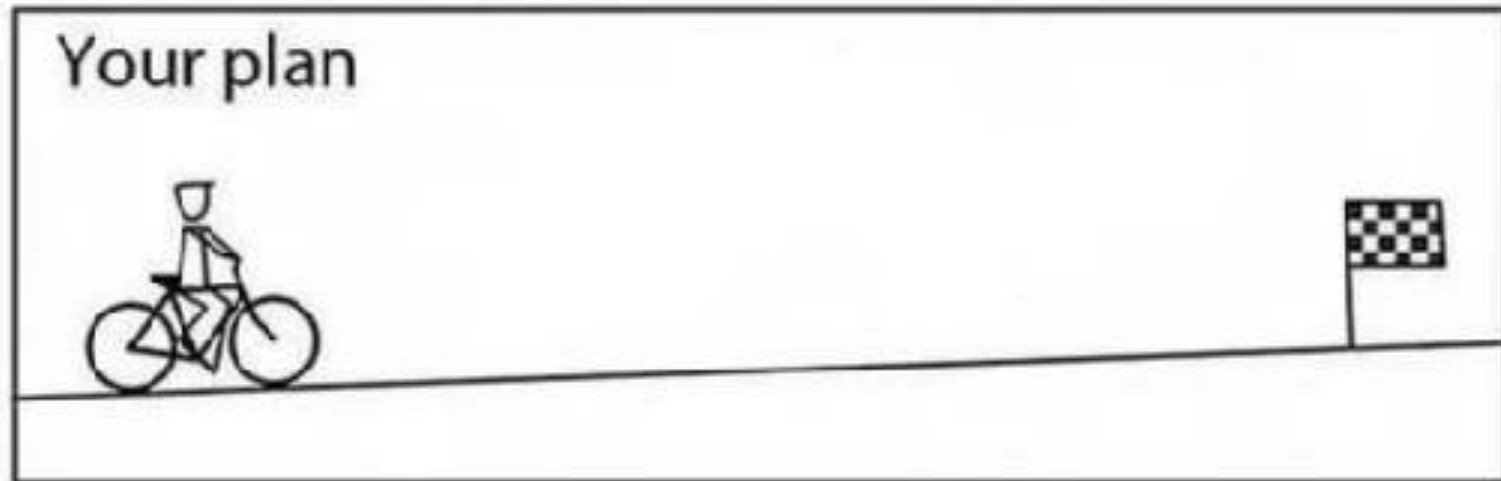
DUS: er worden minder rashonden gefokt

Vanaf medio 2015 is een scherpe daling zichtbaar

MAAR: de totale vraag naar honden blijft constant, dus er vindt een verschuiving plaats naar kanalen waarop geen grip is en waarvoor minder strenge regels gelden. Dit komt de gezondheid en het welzijn van honden niet ten goede en staat haaks op de ambities uit Fairfok!

Impact van recente ontwikkelingen

RvB stelt kennis, deskundigheid en ervaring met registreren van honden en het administreren en publiceren van gezondheidsonderzoeken graag beschikbaar en is bereid om een tweede database van niet-rashonden op te zetten om zo meer grip te krijgen op niet-rashonden en daarmee op hun gezondheid en welzijn

Bedankt voor jullie aandacht!